

**การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้
สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา”**

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

**The Development of Program for Enhancing Public Mind based on Social
Service Learning for Prathom sukso 5 of Banklang “Padungratwittaya”
under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1**

นพนาถ โททุมพล¹ ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์² ประยูร บุญไช้³

Noppanat Thotumpol¹, Bhumbhong Jomhonghibhat² and Prayoon Boonchai³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมก่อนและหลังการเรียน และ 3) ศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนด้วยโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้การรับใช้สังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) โปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) แบบวัดจิตสาธารณะ และ 3) แบบวัดเจตคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. โปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.09/82.88 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80
2. จิตสาธารณะของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ จิตสาธารณะ การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop the Program for Enhancing Public Mind based on Social Service Learning for Prathom Suksa 5 of Banklang “Padungratwittaya” Under the office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1 to gain the efficiency of 80/80 criteria 2) compare the public mind of students gained before and after they had learned through the Program for Enhancing Public Mind based on Social Service Learning, and 3) examine the student’s attitude of learning through the Program for Enhancing Public Mind based on Social Service Learning.

The samples group consisted of the 40 Prathom Suksa 5 students who enrolled at the 2nd semester of 2014 academic year at Banklang “Padungratwittaya” school under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1 using cluster random sampling technique. The research instruments were as follows: 1) the Program for Enhancing Public Mind based on Social Service learning for Prathom Suksa 5, 2) the Public Mind test, and 3) the attitude test. The collected data were analyzed by mean, percentage, standard deviation and t-test dependent samples.

The results of this research were as follows:

1. The Program for Enhancing Public Mind bases on Program for Enhancing Public Mind based on Social Service Learning for Prathom Suksa 5 of Banklang “Padungratwittaya” under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1 had an efficiency of 80.09/82.88 which was higher than the set criteria of 80/80.

2. After the students had learned through the Program for Enhancing Public Mind based on Program for Enhancing Public Mind based on Social Service Learning for Phathamsulsa 5 of Banklang “Padungratwittaya” School under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1, their mean score was statistically higher than before at 0.1 level of significance.

3. After the students had learned through the Program for Enhancing Public Mind based on Program for Enhancing Public Mind based on Social Service Learning for Prathom Suksa 5 of Banklang “Padungratwittaya” School under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1, their attitude mean score was 4.42, the high level.

Keywords : Public Mind, Social service learning

ภูมิหลัง

ปัจจุบันระบบคุณค่าที่ตีงามในอดีตเริ่มเสื่อมถอยลง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ทั้งเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ ความเอื้ออาทรการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเสื่อมของจิตใจคนที่กำลังเกิดขึ้นกับสังคมไทยในภาวะที่ต้องเผชิญกับปัญหาอบด้าน ดังที่นิธิ เอียวศรีวงศ์

(2536, หน้า 44–47) มีความเห็นว่ากระบวนการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ดำเนินมาโดยต่อเนื่องได้กล่อมเกล่าให้คนไทยส่วนใหญ่มีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง ไม่ใส่ใจต่อเรื่องของส่วนรวมมากเหมือนกับคนไทยสมัยก่อนดังจะเห็นพฤติกรรมที่สื่อถึงการยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลางมีลักษณะมนุษย์นิยม มองข้ามความสัมพันธ์และความเกี่ยว

โยงถึงกันของธรรมชาติและสรรพสิ่งรอบตัว ทำให้เกิดการรับรู้และมีความคิดว่าสิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐหรือของราชการที่คนทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้เป็นสิ่งที่ตนเองสามารถจะนำมาใช้ประโยชน์หรือร่วมใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล หากแต่เป็นหน้าที่ของภาครัฐและข้าราชการพึงจักต้องดูแลรักษาให้คงสภาพอยู่จึงจะเลยหรือไม่สนใจที่จะดูแลรักษาหรือช่วยกันจัดการเพื่อทำให้ทรัพย์สินส่วนกลางคงสภาพอยู่ได้นานมากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในช่วงปัจจุบัน ทศนคติความเชื่อและพฤติกรรมอันขาดจิตสำนึกสาธารณะที่ดีเหล่านี้ฝังลึกในจิตใจคนมาโดยตลอดและจะทวีความรุนแรงของปัญหามากขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การที่ไม่เอาใจใส่ในสมบัติส่วนรวม และสมบัติทางธรรมชาติจนกระทั่งถึงการทำลาย การไม่รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของที่จะช่วยดูแลรักษา (ศิริ แคนสา, 2551, หน้า 1-2)

ในการปลูกฝังจิตสาธารณะนั้น ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรม วัฒนธรรมเป็นอย่างดี การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กโดยเฉพาะความเหมาะสมด้านพัฒนาการทางจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ได้มาก เพราะในวัยเด็กจะสามารถเห็นความแตกต่างสามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะวัตถุออกเป็นหมวดหมู่ขั้นตอน รู้สึกคิดโดยใช้การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตนเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538, หน้า 77)

จากรายงานการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” ปีการศึกษา 2557 ในมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เรื่องความมีจิตสาธารณะของผู้เรียน แม้จะผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับดีแต่ก็ยังมีความบกพร่องในเรื่องความถี่และความต่อเนื่องในการปฏิบัติ และการสร้างเสริมความภาคภูมิใจให้แก่ผู้ปฏิบัติเมื่อประสบผลสำเร็จ อีกทั้งโรงเรียนก็มีนโยบายในการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่ผู้เรียนในทุกระดับชั้น เพื่อผู้เรียนจะได้เป็นคนดีที่สมบูรณ์ ในสภาพปัจจุบันโรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีนักเรียนทั้งสิ้น 264 คน โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย การอบรมคุณธรรมจริยธรรม แต่การดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวมายังไม่ส่งผลให้นักเรียนมีจิตสาธารณะโดยการรับใช้สังคมเท่าที่ควร เช่น การดูแลรักษาห้องเรียน อาคารเรียน ห้องน้ำ ห้องสุขา โรงครัว และการรักษาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน อีกทั้งสภาวะทางสังคมในปัจจุบันสังคมไทยค่อนข้างเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งบ่อยครั้งที่ผู้นำชุมชนขอความร่วมมือในการพัฒนาในเรื่องการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนค่อนข้างน้อย เช่น การรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน การทำนุบำรุงศาสนสถาน เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรม การพัฒนาโปรแกรมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม น่าจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ส่งผลต่อผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะที่จะช่วยเหลือรับใช้สังคมได้ดีอีกวิธีหนึ่งโดยแนวคิดและหลักการโปรแกรมที่จะพัฒนา (โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา”, 2556, หน้า 36)

โปรแกรมเพื่อการพัฒนา เป็นแนวทางและรายละเอียดของการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนโดยทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่รายละเอียดของโปรแกรมจะประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ลักษณะของโปรแกรม การคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโปรแกรม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลโปรแกรม (ดวงเดือน อ่อนน่วม, 2529, อ้างถึงใน บังอร สุขเกิด, 2550, หน้า 77)

กระบวนการของโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีกระบวนการของโปรแกรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นความตระหนัก เป็นขั้นตอนการเตรียมข้อมูล การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาของสังคมที่จะจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นวางแผน เป็นการวางแผนกิจกรรมเพื่อรับใช้สังคม

โดยกำหนดวิธีดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ ทรัพยากรและงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ เป็นต้น ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรม เป็นการปฏิบัติตามแผนการที่วางไว้ และขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล เป็นการให้โอกาสนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้อภิปราย นำเสนอในรูปแบบต่างๆ ในเชิงสร้างสรรค์ และสรุปเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาในรอบต่อไป

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม โดยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ เช่น งานวิจัยของรุ่งจิตร กองคำ (2541, หน้า 44) ได้ศึกษาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วย “สิ่งที่อยู่รอบตัว” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย แบบวัดจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแบบวัดที่กำหนดสถานการณ์และตัวละครให้ โดยมีตัวละคร 4 ตัวเลือก แต่ละตัวละครแสดงระดับขั้นพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตพิสัย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยมีจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 งานวิจัยของมุกดา หวังคิด (2547) เรื่องการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบแผนการทดลอง Factorial Design แบบ 3x2 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีจิตสาธารณะของนักเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้นเพื่อเสริมสร้างผู้เรียน

ให้มีมีจิตสาธารณะที่สูงขึ้น โดยจะส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนจนเป็นวิถีชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละวัยของผู้เรียน และสุดท้ายนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยจะนำแนวคิดและหลักการของโปรแกรมสู่การพัฒนาในลำดับต่อไป

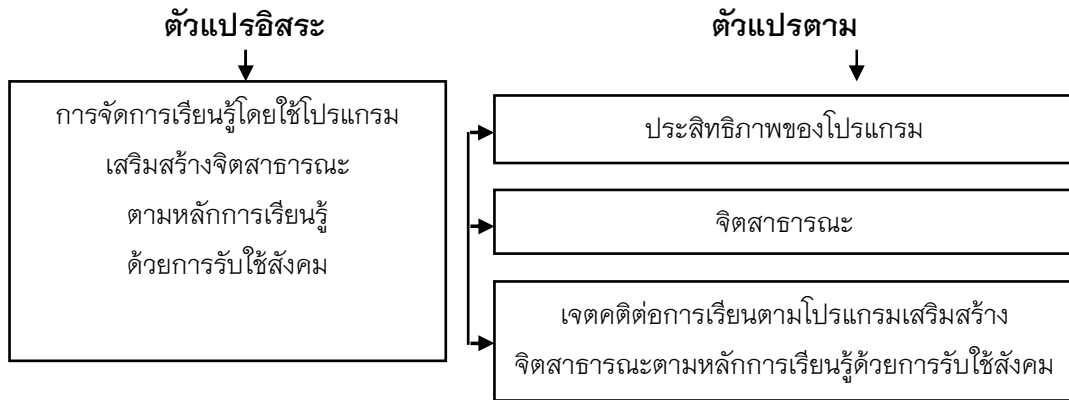
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ตามโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนตามโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “พดุงราษฎร์วิทยา” โดยเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “พดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมการสอน

1.2 ศึกษาแนวคิด หลักการ รูปแบบการเรียนรู้ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม และการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการบริการสังคมด้วยจิตสาธารณะ

2. สร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน โดยสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาจิตสาธารณะของนักเรียนและความต้องการในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง

ขั้นที่ 2 การสร้างโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. สังเคราะห์แนวคิด หลักการ จากงานวิจัย และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

2. นำขั้นตอนที่สังเคราะห์ได้มาเขียนองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

3. การกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด หลักการ จากงานวิจัย และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในโรงเรียนตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดเนื้อหา รายละเอียดต่างๆ ที่ใช้ในโปรแกรม ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะ 2) การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม 3) การถือ

เป็นหน้าที่ที่มีส่วนรวมในการดูแล และ 4) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม

4. กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในโปรแกรมโดยใช้วิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

5. สร้างแผนการเรียนรู้ในโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ได้แก่ 1) ศึกษาแนวคิด หลักการ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม และศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) เขียนแผนจัดการเรียนรู้ในโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะด้วยการรับใช้สังคม 3) นำแผนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ และ 4) นำแผนจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนบ้านค้อใหญ่และโรงเรียนบ้านกุดน้ำใสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

6. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อใช้ในการประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย ด้านจิตสาธารณะ และด้านเจตคติ

7. การสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดจิตสาธารณะเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวิจัย 2) ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) เขียนนิยามปฏิบัติการและกำหนดพฤติกรรมของผู้มีจิต

8. การสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดเจตคติแบบวัดเจตคติเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง จิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นักเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามหลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยได้กำหนดข้อความในการ

สอบถามให้ครอบคลุมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดในการสร้างแบบวัดเจตคติ ดังนี้

8.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบวัดเจตคติ

8.3 สร้างแบบวัดเจตคติ โดยลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

8.4 การตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

ขั้นที่ 3 การดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

1. กำหนดแบบแผนการทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest-Posttest Design)

2. การดำเนินการทดลอง และการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การดำเนินการก่อนการเริ่มการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม โดยใช้แบบทดสอบการวัดจิตสาธารณะ

2.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเริ่มการสอนตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ โดยทดลองสอนวันละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 วัน รวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบเกณฑ์ ด้วยการหาค่าจิตสาธารณะจากการทำแบบวัดจิตสาธารณะก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติทดสอบ โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Samples

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการทดลองในขั้นที่ 3 ตลอดจนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตาม

หลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. ปรับปรุงโปรแกรมและนำเสนอโปรแกรมสร้าง
จิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตาม
หลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้
กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรม
พบว่าโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการ
เรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมมีประสิทธิภาพของกระบวนการ
เท่ากับ 80.09 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 และ
มีประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 82.88 สูงกว่าเกณฑ์
ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน มีประสิทธิภาพ 80.09/82.88
ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบของนักเรียนที่เรียนด้วย
โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้
ด้วยการรับใช้สังคม ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าค่าเฉลี่ย
ของคะแนนจิตสาธารณะของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรม
การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับ
ใช้สังคม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

3. การวิเคราะห์เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
ด้วย โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการ
เรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบวัดเจตคติของนักเรียน
หลังจากจัดกิจกรรมการเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยเจตคติของ
นักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วย โปรแกรมการเสริมสร้าง
จิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
มีเจตคติ โดยเฉลี่ย 4.42 อยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการโดยผู้วิจัย
สังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์นักเรียนระหว่างที่ร่วม
กิจกรรม และจากการอ่านบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน
ทุกคน แล้วคัดเลือกข้อความที่นักเรียนสะท้อนความคิด

ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในระหว่างการเรียนการสอน
จากนั้นนำข้อความทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ และพิจารณา
ความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนต่างๆ เพื่อสรุปผล โดยผลการ
วิเคราะห์ข้อมูล พบว่าโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิด การแสวงหา
ความรู้ด้วยตนเอง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงาน
เป็นทีม ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาการคิด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า
นักเรียนมีการวิเคราะห์สามารถคิดวิเคราะห์ ได้ตรง
แยกแยะ และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยกิจกรรม
การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด
วิเคราะห์ วางแผนการแก้ปัญหา และวางแผนกิจกรรมต่างๆ
ในการรับใช้สังคมอยู่ในระดับดี

2. ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนสามารถเสริมสร้าง
ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้โดยมี
การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แล้วนำมาร่วมกัน
อภิปรายเพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน อยู่ในระดับดี

3. การพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและ
การทำงานเป็นทีม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากิจกรรม
การเรียนการสอนเน้นกิจกรรมกลุ่ม มุ่งเสริมการเป็นผู้นำ
ผู้ตาม ผู้เสนอผลงาน และผู้ตรวจสอบผลงาน โดยนักเรียน
ทุกคนจะต้องได้รับหน้าที่ดังกล่าวทุกคน ได้ฝึกปฏิบัติตรง
ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ นักเรียน
เรียนดีและเรียนอ่อนสามารถทำงานร่วมกัน ช่วยกัน
แก้ปัญหา อยู่ในระดับดี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย
 - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติใช้ในการหาคุณภาพแบบวัดจิตสาธารณะ
 - 2.1 ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบวัด
จิตสาธารณะโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยหาค่า
ดัชนีความสอดคล้อง IOC

2.2 การวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) (Difficulty index) ของแบบวัดจิตสาธารณะของนักเรียน

2.3 การวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดจิตสาธารณะของนักเรียน

2.4 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (m) ทั้งฉบับของแบบวัดจิตสาธารณะของนักเรียน โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Rechardson) KR-20

3. สถิติในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การหาประสิทธิภาพของโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะเทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

3.2 เปรียบเทียบจิตสาธารณะก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples

3.3 วิเคราะห์เจตคติ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. โปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในศูนย์อำนวยการเครือข่ายกุดบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.09/82.88 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตสาธารณะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เจตคติของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีค่าเฉลี่ย 4.42 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีประเด็นที่ค้นพบที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. โปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.09/82.88 หมายความว่า ผู้เรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ คะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียน ตรวจใบงาน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 80.09 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบวัดจิตสาธารณะ หลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.88 แสดงว่า โปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 โปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและวิธีการที่เหมาะสม คือ ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิเคราะห์หลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการจัดทำโปรแกรมการพัฒนา หลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมจิตสาธารณะ แล้วลงมือสร้างโปรแกรมตามที่ได้ศึกษา จากนั้นนำโปรแกรมที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำแก้ไขในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ จากนั้นนำโปรแกรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขทั้งในด้านเนื้อหา ภาษา เวลา ค่าชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล ซึ่งผลจากการประเมินโปรแกรมจากผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.64 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด แล้วโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพ เป็นการทำให้เครื่องมือมีคุณภาพก่อนที่จะนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงมีผลทำให้โปรแกรมมีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับผลการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

1.2 กระบวนการเรียนการสอนตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น มีการประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ซึ่งเป็นหลักการเรียนรู้ที่สะท้อนความเชื่อที่ว่า การศึกษาต้องเชื่อมโยงกับสำนึกทางสังคม และการเรียน

การสอนที่มีประสิทธิผลมากที่สุด คือ การลงมือปฏิบัติ และเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่มีจุดมุ่งหมาย จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น นั้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามโปรแกรม เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและความสัมพันธ์กับชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางสติปัญญา และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) ที่เชื่อว่านักเรียนทุกคนมีองค์ความรู้เป็นของตนเอง การสร้างองค์ความรู้ใหม่ต้องอาศัยองค์ความรู้เดิมที่นักเรียนแต่ละคนมีอยู่ประกอบด้วย เป็นกระบวนการ ซึ่งนักเรียนจะสืบเสาะสืบค้น และสำรวจตรวจสอบความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะเข้าใจและได้รับความรู้และความสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีศักยภาพด้านสติปัญญาเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีศักยภาพด้านสติปัญญาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานพ อุทราภัย (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรเทพ เสถียรนพแก้ว (2553, หน้า 97-98) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาครู การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาครูเป็นนักศึกษาครูในชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 300 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 21 คน โดยใช้แบบแผนการทดลอง One Group Pretest Posttest Design และมีการติดตามผลภายหลังการฝึกอบรมแล้ว 1 เดือน การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมใช้แบบจำลองซิป (CIPP-Model) ของ แดเนี่ยล แอล สตัฟเฟิลบีม วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมมีจิตลักษณะสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอบรมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีจิตลักษณะ และพฤติกรรมตามคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาครู เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมแล้ว 1 เดือน สูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านทัศนคติที่ดีต่อคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาครู รวมถึงมีจิตลักษณะหลังการฝึกอบรมแล้ว 1 เดือน ไม่แตกต่างจากก่อนการฝึกอบรม

2. เปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่ามีจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์หลักการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมซึ่งสอดคล้องโดยตรงกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนเนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม สะท้อนความคิดวางแผน พัฒนาสังคม เน้นการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกในการนำความรู้ไปปฏิบัติจริงในการรับใช้ชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ส่งผลถึงด้านอารมณ์และความรู้สึกของนักเรียนในการรักและห่วงหาผูกพันถิ่นกำเนิด ส่งเสริมการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้ที่มีความหมายแก่นักเรียนที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัฒน์ ชูชี (2546, หน้า 74) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะและเปรียบเทียบ

จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประยุรวงศาวาส เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน ที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับกลุ่มที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบ 2 องค์ประกอบ (2x2 Factorial Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-Way Analysis of Covariance) พบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมูทิตา หวังคิด (2547, หน้า 88-89) ได้วิจัยการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 72 คน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลอง Factorial Design แบบ 3x2 เป็นแบบที่มีการฝึกทักษะกับการไม่ฝึกทักษะการแก้ปัญหาผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนดำเนินการฝึกทักษะการแก้ปัญหาและแบบวัดจิตสาธารณะ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีเจตคติโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติจริงในการประยุกต์องค์ความรู้สู่ชุมชน อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงความสามารถ ทำให้นักเรียนได้ฝึกให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก อภิปรายถกเถียงระดมความคิด ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยรุ่งจิตร กองคำ (2541, หน้า 44) ได้ศึกษาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วย “สิ่งที่อยู่รอบตัว” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยแบบวัดจิตสำนึกและเจตคติทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแบบวัดที่กำหนดสถานการณ์และตัวละครให้ โดยมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกแสดงระดับขั้นพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตพิสัย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยมีจิตสำนึกและเจตคติทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.1 การนำโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไปประยุกต์ใช้ ควรมีความรู้การใช้สำหรับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้เข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในโปรแกรมว่ามีส่วนประกอบหลักๆ อะไรบ้างใน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว มีความมั่นใจและสามารถพัฒนาจิตสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ครูผู้สอนควรศึกษา ทำความเข้าใจกิจกรรม การเรียนการสอนตามโปรแกรม เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่าใช้จ่าย ความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดเตรียมสื่อและ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล

1.3 ในขณะที่นักเรียนดำเนินการทำกิจกรรมการรับ ใช้สังคม ครูต้องคอยสังเกตและให้ความช่วยเหลือแนะนำ อย่างใกล้ชิด เพื่อความปลอดภัยของนักเรียนและร่วมกัน แก้ปัญหาที่อาจพบได้ในการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้าง จิตสาธารณะในระดับชั้นอื่นๆ ด้วย

2.2 ควรมีการนำโปรแกรมดังกล่าวไปประยุกต์หรือ ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดหรือรูปแบบ การสอนแบบอื่นๆ เช่น ปัญหาเป็นฐาน โครงงาน ร่วมมือ เป็นต้น และปรับตัวแปรตามเป็นคุณลักษณะด้านอื่นๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความร่วมมือ ภาวะผู้นำ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นันทวัฒน์ ชุนชี. (2546). *การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตี เอียวศรีวงศ์. (2536). *สภาพเศรษฐกิจสังคมไทยยุคใหม่ จริยธรรมในการศึกษาสำหรับอนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกวีรัฐมนตรี.
- บังอร สุขเกิด. (2550). *การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพการเรียนของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทช่างอุตสาหกรรม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรเทพ เสถียรนพเก้า. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาครู*. วิทยานิพนธ์ คอ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- มานพ อุทร์ภักษ์. (2550). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคognition สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มูทิตา หวังคิด. (2547). *การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ในนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งจิตร กองคำ. (2541). *การพัฒนาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการ สร้างนิสัย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา”. (2556). *รายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2556*. สกลนคร: โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา.”
- ศิริ แคนสา. (2551). *การพัฒนาจำสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : กรณีศึกษา โรงเรียนคอนสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.